

Verslag participatieproces

Herontwikkeling Jan ter Gouwweg

Februari 2021

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De gemeente Gooise Meren heeft het voornemen om woningbouw te ontwikkelen op het nu nog onbebouwde terrein aan de Jan ter Gouwweg in Naarden. Dit voornemen stuit op weerstand in de buurt.

Tijdens het Gesprek over het raadsvoorstel '*Wensen en bedenkingen Koop- en Realisatie overeenkomst Jan ter Gouwweg*', d.d. 27 mei 2020, heeft wethouder Eijbersen het procesvoorstel gedaan om het stuk van de raadsagenda te halen en het opnieuw te agenderen nadat de participatie over het project heeft plaatsgevonden. Dit voorstel is door alle fracties positief ontvangen en overgenomen.

In veel projecten krijgt de initiatiefnemer een leidende rol in het organiseren van de participatie na het vaststellen van het bestemmingsplan. Dit is ook in lijn met de Omgevingswet. Het college heeft goed geluisterd naar de argumenten die tijdens het Gesprek zijn gewisseld en heeft besloten om voor deze locatie de regie op de participatie zelf te blijven voeren. De belangrijkste redenen hiervoor zijn de lange voorgeschiedenis van de ontwikkeling op deze locatie en de bijzondere verantwoordelijkheid die de gemeente heeft als eigenaar van de grond. De initiatiefnemer heeft in deze fase van het project dus geen rol in het vormgeven van het participatieproces. De gemeente heeft de regie en is eindverantwoordelijk.

1.2 Inleiding

Vanwege de commotie over het plan van initiatiefnemer FH Projecten, heeft de raad verzocht om een zorgvuldig en transparant participatieproces te doorlopen. Na het Gesprek van 27 mei 2020 hebben wij daarom contact gezocht met bureau Overmorgen om ons te adviseren over de inrichting van het participatieproces. Overmorgen is een gerenommeerd adviesbureau met veel ervaring in participatieprocessen. Wij hebben hen gevraagd direct gesprekken in te plannen met de belangrijkste georganiseerde stakeholders REMCOM, Kindergarten, Mooi ter Gouw en de initiatiefnemer. Deze gesprekken hebben plaatsgevonden voor de zomervakantie zodat we in september konden starten met de voorbereidingen van de eerste stap in het participatieproces. Het doel van deze gesprekken was om input te verzamelen voor de participatieaanpak. In september hadden wij een goed beeld bij wat nodig was voor een zorgvuldig en transparant participatieproces. In dit document doen wij daarvan verslag.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 gaan we eerst in op de inrichting van het participatieproces. Het is belangrijk voor stakeholders om vooraf duidelijkheid te hebben over het proces, de participatieruimte, de doel van de participatie en de participatiegraad. Vervolgens beschrijven we in de hoofdstukken 3 tot en met 5 de participatiestappen en het resultaat wat daar is uitgekomen.

2 Kaders participatieproces

2.1. Participatiedoel

Het doel van dit participatietraject is het vergroten van het draagvlak en het verhogen van de kwaliteit van het ontwikkelplan. We gaan met stakeholders in gesprek om hen te informeren over de kaders die de gemeente stelt aan het ontwikkelen van het terrein, over het plan van de initiatiefnemer en over de participatieruimte en -graad. Om vervolgens samen in co-creatie het openbaar gebied van het ontwikkelterrein in te richten.

2.2 Participatieruimte

Wethouder Eijbersen heeft tijdens het Gesprek van 27 mei 2020 de kaders voor participatie kort in hoofdlijnen gecommuniceerd. In de raadsmededeling van 26 mei 2020 (zaaknummer 1848561, zie bijlage 1) is aangegeven dat de participatie betrekking heeft op de inrichting van het openbaar gebied (spelen en groen).

Het totale plan moet voldoen aan de onderstaande kaders van de gemeenteraad:

1. Het bestemmingsplan

Het bestemmingsplan 'Stedelijk Gebied' gaat voor deze locatie uit van 4 rijen 'grondgebonden' woningen. De overige ruimte heeft de bestemming 'verblijfsgebied'.

2. De Woonvisie

Volgens de gemeentelijke Woonvisie geldt voor elke locatie dat een derde van de woningen 'betaalbare woningen' moeten zijn. Het project aan de Jan ter Gouwweg is gestart met het uitgangspunt 'drie keer een derde': een derde betaalbaar, een derde middelduur, een derde duur. Dit is vastgelegd in de intentieovereenkomst die de gemeente met de initiatiefnemer heeft gesloten.

3. Visie Buitenruimte

Het huidige speelterrein is tijdelijk. Het gaat nu om een definitieve invulling van het terrein. Bij alle herinrichtingsprojecten en ontwikkelingsprojecten wordt de eis van minimaal 3% bespeelbare ruimte meegegeven. Dit kunnen officiële speelterreinen zijn, maar ook groene plekken 'geschikt om te spelen', zoals grasvelden, beplanting en verharde pleinen.

4. Parkeerbeleid

Binnen het project moet voldoende parkeerruimte worden aangelegd voor de woningen van dat project. Per type woning geldt een parkeernorm. Dit is gebaseerd op de landelijke CROW-parkeernormen.

2.3 Participatiegraad

In aanloop naar de fusie heeft de fusieraad van de drie voormalige gemeenten Naarden, Muiden en Bussum, het belang van een goede burgerparticipatie onderstreept. Om dat concreter te maken heeft de fusieraad de visie Burgerparticipatie: '*Bewonersparticipatie in de gemeente Gooise Meren*' vastgesteld. Hierin wordt een landelijk veel gebruikt handvat voor het bepalen van de participatiegraad genoemd, de participatieladder (zie figuur 1). Gelet op de gekozen participatie-aanpak bepalen wij per participatiestap de participatiegraad.

Figuur 1: participatieladder voor bepalen participatiegraad

2.4 Groeiplan voor participatie

In eerste instantie was het idee om een plan van aanpak voor het gehele participatieproces vooraf te schrijven. Naar aanleiding van de gesprekken met georganiseerde stakeholders en bureau Overmorgen is besloten om niet vooraf alle participatiestappen uit te schrijven. Op deze manier hebben we het proces flexibel gehouden en konden we na iedere participatiestap bepalen wat een 'logische' vervolgstap zou zijn. Het onderstaande groeiplan voor participatie is dus gedurende het proces bedacht en niet vooraf opgesteld.

GROEIPLAN VOOR PARTICIPATIE

Figuur 2: Groeiplan voor participatie

In de hoofdstukken 3 tot en met 5 worden de stappen uit het groeiplan verder beschreven.

3 Participatiestap 1

3.1.1. De georganiseerde stakeholders

Na het Gesprek van 27 mei 2020 hebben wij bureau Overmorgen gevraagd om met de belangrijkste georganiseerde stakeholders in gesprek te gaan. De georganiseerde stakeholders die zijn uitgenodigd voor deze gesprekken zijn: buurtplatform RemCom, bewonersinitiatief Mooi ter Gouw, FH Projecten, Kinderdagverblijf Kindergarden.

RemCom (Vereniging Buurtplatform Rembrandtpark & Componistenkwartier)

In de gemeente Gooise Meren zijn verschillende buurtplatforms actief. RemCom is het buurtplatform voor de buurten Rembrandtpark en Componistenkwartier. De vereniging vertegenwoordigt de belangen van bewoners op het gebied van onder andere veiligheid en duurzaamheid. Het gebied waarin deze vereniging actief is omvat ongeveer 1700 huishoudens. Buurtbewoners kunnen vrijwillig lid worden van de vereniging. De vereniging telt nu bijna 800 leden. RemCom heeft zich de afgelopen jaren met name beziggehouden met duurzaamheid en de plannen voor nieuwbouw (BOR-gronden, Naarderheem en nu de Jan ter Gouwweg). Binnen RemCom is er een bestuurslid die zich specifiek bezighoudt met de ontwikkeling rondom het speelterrein aan de Jan ter Gouwweg.

Mooi ter Gouw

Een onbekend aantal bewoners heeft zich verenigd in het bewonersinitiatief 'Mooi Ter Gouw'. Mooi ter Gouw is in mei 2020 ontstaan. De buurtbewoners voelden zich overvallen door het ontwikkelplan en besloten zich te verenigen. Mooi ter Gouw bestaat uit een kernteam van vijf leden. Het bestuur heeft online polls en enquêtes gehouden (de gemeente heeft gevraagd de uitkomsten te delen als input voor het participatieproces, maar dit is niet gebeurd). Mooi ter Gouw heeft een Whatsapp groep waarin zij communiceren met bewoners. In mei 2020 heeft Mooi ter Gouw aangegeven dat het spelen in de wijk voor hun een belangrijk punt is en dat zij zich hierover zorgen maken. In een later stadium zijn ze zich ook gaan richten op de stedenbouwkundige opzet van het plan en de doelgroepen die er komen wonen.

FH Projecten

De initiatiefnemer FH Projecten is als ontwikkelaar gevestigd in Naarden. FH Projecten heeft in 2018 een intentieovereenkomst gesloten met de gemeente Gooise Meren. Al voor de fusie van de gemeente Naarden, Bussum en Muiden hebben in 2015 gesprekken plaatsgevonden tussen de gemeente en de ontwikkelaar. In verband met de fusie is destijds besloten geen verdere acties te ondernemen. In 2016, na de fusie, zijn de gesprekken over woningbouw weer opgepakt. Dit heeft geleid tot een intentieovereenkomst. FH Projecten is als ontwikkelaar verantwoordelijk voor het ontwerpproces en de bouw van de woningen. In eerste instantie zou de ontwikkelaar ook het participatieproces organiseren, zoals dit was vastgelegd in de koop/realisatieovereenkomst. Echter in verband met de ontstane commotie, heeft gemeente de regie over het participatieproces overgenomen.

Kinderdagverblijf Kindergarden

'Kindergarden Naarden' is een kinderdagverblijf en buitenschoolse opvang in Naarden, gelegen aan de Lambertus Hortensiuslaan. Kindergarden is een groot concern bestaande uit 63 vestigingen. In 2018 hebben zij Kindervilla overgenomen, het kinderdagverblijf dat sinds 2010 aan de Lambertus Hortensiuslaan gevestigd was. Kindergarden Naarden bestaat uit vijf groepen kinderen die gebruik maken van het kinderdagverblijf en 22 kinderen in de leeftijdscategorie van 4 tot 12 jaar die gebruik maken van de buitenschoolse opvang. Deze laatste groep kinderen maakt regelmatig gebruik van het speelveld aan de Jan ter Gouwweg.

3.1.2. Uitkomst gesprekken georganiseerde stakeholders

We kregen van bureau Overmorgen het advies om het plan van de initiatiefnemer zo spoedig mogelijk te delen met de buurt, omdat over het plan en het participatieproces veel onduidelijkheid was en er vragen waren. Er waren bijvoorbeeld beelden dat het gehele speelterrein zou verdwijnen en niet zou terugkomen in het plan. Ook bestonden er verschillende beelden over de participatieruimte en -graad.

3.2. Overleggen Mooi ter Gouw

Mooi ter Gouw heeft bij aanvang van het participatieproces een groot aantal documenten opgevraagd. Voor zover alle gevraagde informatie beschikbaar was, is deze digitaal gedeeld met hen. De gemeente heeft ook een projectwebsite ingericht waar veel informatie is gedeeld. Dit is later aangevuld met extra informatie.

Er heeft een viertal gesprekken plaatsgevonden (op 11 juni, 1 juli, 30 september en 11 november 2020) tussen wethouder Eijbersen en het kernteam Mooi ter Gouw. In deze gesprekken hebben wij de stand van zaken gegeven over het participatieproces en de te zetten participatiestappen. Ook hebben wij Mooi ter Gouw om hun mening gevraagd over de te zetten participatiestappen (webinar, online bijeenkomst en de internet raadpleging). Van de gesprekken van 11 juni en 30 september hebben wij een kort verslag gemaakt. Deze verslagen zijn gedeeld met Mooi ter Gouw en zij hebben daarop gereageerd. In bijlage 2 treft u de geanonimiseerde versies van de verslagen en reacties daarop van Mooi ter Gouw. Na de zomervakantie is Mooi ter Gouw zich gaan verzetten tegen de kaders vanuit de gemeenteraad. Zij wilden onder meer dat het bestemmingsplan zou worden aangepast.

Ook wilde Mooi ter Gouw dat de gemeente vooraf een participatieplan zou opstellen en dat zij hieraan mochten meeschrijven. De gemeente heeft aangegeven het participatieplan graag met hen te willen vormgeven. Mooi ter Gouw is het echter niet eens met de aanpak van de gemeente om niet vooraf een geheel participatieplan uit te schrijven, maar dit plan per fase samen uit te werken. Zij zijn van mening dat er *“zonder participatieplan geen participatie”* kan zijn. Voor de gemeente betekent de term ‘meeschrijven’ dat Mooi ter Gouw kan meedenken over het vormgeven van het participatieproces.

Mooi ter Gouw stelt ook dat niet het gehele woningbouwprogramma geschikt is voor deze locatie. Ook willen ze dat er minder woningen worden gebouwd. Daarnaast gaf Mooi ter Gouw dus ook aan aanpassing van het bestemmingsplan na te streven. Mooi ter Gouw stelt onder andere voor een heel woonblok te verplaatsen. De wethouder heeft aangegeven dat het verplaatsen niet past binnen het bestemmingsplan, en dat er op dit punt dus geen ruimte is voor participatie. Verder sprak Mooi ter Gouw zorgen uit over de veiligheid van de toekomstige speelplekken (in de buurt van het water). Verder is Mooi ter Gouw van mening dat er te weinig speelvoorzieningen in de wijk zijn.

De gemeente heeft in de gesprekken aangegeven dat het plan van de initiatiefnemer voldoet aan de kaders van de gemeenteraad: woonvisie, parkeerbeleid, bestemmingsplan, en daarmee een belangrijke bijdrage levert aan de doelstellingen van de gemeente Gooise Meren. Ook hebben we laten zien dat de huidige speelfuncties terugkomen in het bouwplan en dat nieuwe speelfuncties worden toegevoegd.

In november 2020 en januari 2021 heeft Mooi ter Gouw haar ongenoegen in de lokale pers geuit over het participatieproces. Zij gaf onder andere aan niet betrokken te zijn bij de participatiestappen. Wij herkenden ons niet in dit beeld. Wij hebben Mooi ter Gouw daarom onder andere gewezen op het feit dat wij hen per email hebben gevraagd hoe zij bijvoorbeeld aankeken tegen de online bijeenkomst van 17 december 2020. Wij konden ook aantonen dat zij deze email hadden ontvangen. Daarnaast gaven zij per email aan de online internetraadpleging van januari 2021 een goed idee te vinden.

3.3.1. Informeren: webinar

In het door bureau Overmorgen geadviseerde verspreidingsgebied zijn 488 bewonersbrieven verspreid met de aankondiging voor het webinar. Zie bijlage 3 voor het verspreidingsgebied en bijlage 4 voor de bewonersbrief. Op 2 november 2020 vond het live webinar plaats. In totaal hebben 142 mensen deelgenomen. Wethouder Eijbersen heeft teruggeblikt op wat er voorafging aan het webinar. Ook heeft hij uitgelegd wat de participatieruimte (50% van het plangebied/openbaar gebied) en -graad (wisselt per participatiestap) is. De ontwikkelaar is als initiatiefnemer in de gelegenheid gesteld het plan kort toe te lichten. Er is aangegeven dat zij een voorstel hebben gemaakt voor het openbaar gebied. Vervolgens heeft wethouder Eijbersen een oproep aan bewoners gedaan om in co-creatie te komen tot een verbeterd ontwerp voor het openbaar gebied.

3.3.2. Resultaten webinar

Het hoofddoel van het webinar was informeren. In totaal zijn 131 vragen gesteld. Het was onmogelijk om in een uitzending van een uur alle vragen direct te beantwoorden. Hiervoor was de tijd te kort en sommige vragen waren technisch-inhoudelijk. In de uitzending is toegezegd dat alle vooraf ingediende vragen en alle chatvragen die niet in de uitzending konden worden beantwoord achteraf via een FAQ (antwoord op veelgestelde vragen) zouden worden beantwoord. Een aantal mensen was het hiermee niet eens. De FAQ is gepubliceerd op de website [gooisemeren.nl/jantergouwweg](https://www.gooisemeren.nl/jantergouwweg).

4. Participatiestap 2

4.1. In co-creatie ontwerp maken voor het openbaar gebied

Naar aanleiding van het webinar op 2 november 2020 hebben zich in totaal 23 mensen opgegeven voor de bijeenkomst om te komen tot een verbeterd ontwerp voor het openbaar gebied. Ook REMCOM en twee mensen van Mooi ter Gouw hebben zich opgegeven. In een artikel in Naardernieuws gaf Mooi ter Gouw aan niet aanwezig te zijn bij de bijeenkomst vanwege de in hun ogen te beperkte participatieruimte. Uiteindelijk waren toch twee mensen van Mooi ter Gouw aanwezig bij de bijeenkomst. Alle mensen die zich hebben opgegeven, hebben een email ontvangen met nadere informatie over de avond en de participatieruimte. In bijlage 5 is deze bevestigingsmail opgenomen.

Op 17 december 2020 stond een coronaproof fysieke bijeenkomst gepland om samen met bewoners te werken aan het ontwerp. Op 14 december 2020 werd onverwacht een verscherpte lockdown aangekondigd. Wij hebben de fysieke bijeenkomst daarom gewijzigd in een online bijeenkomst. In korte tijd zijn alle tekenmaterialen in onlinevorm omgezet. We hebben hiervoor het online tekenprogramma Mural gebruikt. Zie bijlage 6 voor een impressie van de Mural-tekenborden. De bijeenkomst is begeleid door een onafhankelijk voorzitter van bureau Overmorgen. Voordat gestart is met het ontwerpen, heeft de projectleider de kaders voor participatie uitgelegd alsmede de participatiegraad en -ruimte.

Na de inleiding door de projectleider is de groep opgesplitst in vier subgroepen. Iedere subgroep had een voorzitter. Er stond een online tekenbord (Mural) in iedere groep klaar. In sommige groepen duurde dit een paar minuten door een technische storing. Het was de bedoeling in eerste instantie een moodboard (digitale collage) te maken met het gewenste kwaliteitsniveau (kleur, soort materiaal etc) van het openbaar gebied. Daarna kon door middel van miniaturen op schaal worden ontworpen met speeltoestellen, parkeerplekken, groen etc.

De avond werd afgesloten met een terugkoppeling vanuit de verschillende groepen. We hebben aangegeven dat we op 14 januari 2021 de resultaten van deze avond zouden delen met de deelnemers (stap 3). De bedoeling van de bijeenkomst op 14 januari zou zijn om samen met de deelnemers van 17 december tot een definitief ontwerp te komen.

4.2. Resultaten tekensessie 17 december 2020

Ondanks dat van te voren en bij aanvang van de sessie duidelijk was aangegeven dat de ontwerpsessie alleen zou gaan over de inrichting van het openbaar gebied, gaf een aantal van de deelnemers aan zich niet te kunnen vinden in de kaders voor participatie (participatieruimte). Er werd onder andere voorgesteld te schuiven met bouwblokken en woningbouwcategorieën. De gemeente en bureau Overmorgen hebben een aantal keren aangegeven dat deze avond hiervoor niet was bedoeld.

In de verschillende subgroepen zette deze discussie zich voort. Dit maakte het voor deelnemers die wel wilden ontwerpen en discussiëren lastig om hun mening kenbaar te maken. Ook bleek het niet voor iedereen eenvoudig om via een online tekenprogramma te werken. Hierdoor is geen enkele groep tot een verbeterd ontwerp gekomen.

We hebben wel een aantal suggesties meegekregen voor een verbeterd ontwerp. Deze gingen bijvoorbeeld over het vermijden van spelen door de kleinsten langs het water, verkeersveiligheid en de omvang van de speelplekken. De gemeente en de initiatiefnemer hebben nogmaals naar de inrichting van het openbaar gebied gekeken en hebben twee extra ontwerpen uitgewerkt.

5. Participatiestap 3

5.1. Internet raadpleging (internet-poll)

De bijeenkomst werd door een aantal deelnemers, gebruikt om aan te geven dat men het niet eens was met de participatieruimte. Door deze houding was het lastig in gesprek te komen met deelnemers die wel willen meedenken.

Op basis van de suggesties en opmerkingen zijn twee nieuwe ontwerpen voor het openbaar gebied gemaakt. Het leek ons verstandiger de drie ontwerpen (het oorspronkelijke plan van de initiatiefnemer en twee verbeterde ontwerpen) voor te leggen aan de buurt middels een internet raadpleging. In die raadpleging geven we mensen die het niet eens zijn met de participatieruimte ook de ruimte kans om die mening kenbaar te maken.

Hiermee zijn we afgeweken van het oorspronkelijke plan om op 14 januari met de deelnemers van 17 december een terugkoppelbijeenkomst te houden. Wij hebben REMCOM en Mooi ter Gouw gevraagd hoe zij aankijken tegen een internet raadpleging en of zij het zinvol vonden om naast de internet raadpleging nog een online bijeenkomst te organiseren op 14 januari 2021. REMCOM gaf aan dat de bijeenkomst niet zinvol is, omdat de deelnemers zich niet kunnen vinden in de participatieruimte. Mooi ter Gouw gaf aan een internet raadpleging een goed idee te vinden, omdat zij dit zelf ook hebben gedaan.

In het door bureau Overmorgen geadviseerde verspreidingsgebied zijn 488 bewonersbrieven verspreid met de oproep om de voorkeur voor één van de ontwerpen te geven. Zie bijlage 3 voor het verspreidingsgebied en bijlage 9 voor de bewonersbrief.

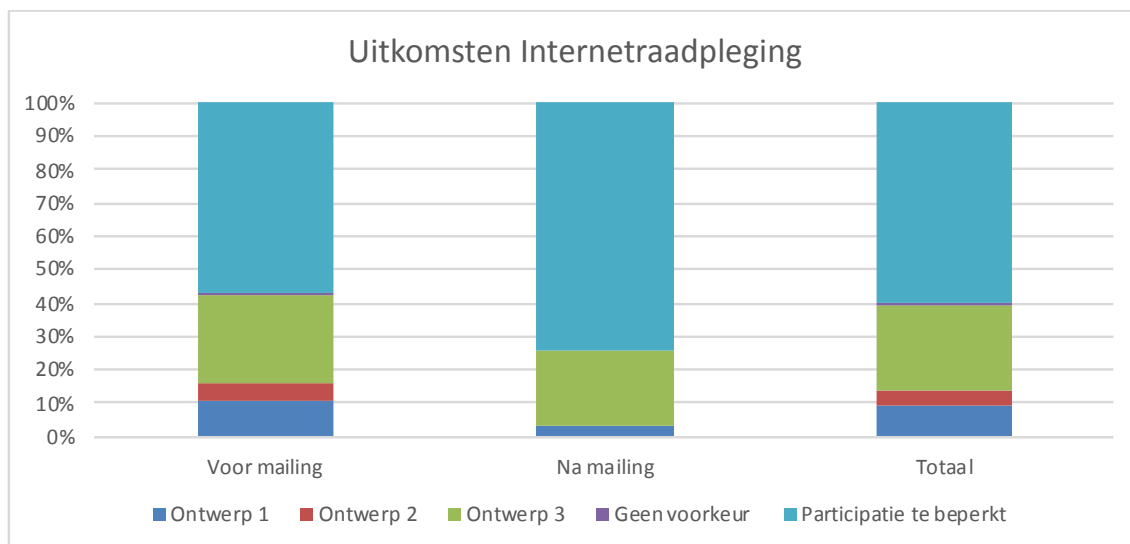
5.2. Resultaten

In periode 15 januari tot en met 24 januari 2021 heeft de internet-poll opengestaan. In totaal zijn 241 stemmen uitgebracht. De onderstaande uitslag geeft een beeld van de mening van een deel van de bewoners. Een groot deel van de bewoners heeft ook niet gereageerd op de internet poll.

In de resultaten vallen 2 dingen op:

- Sommige IP-adressen zijn soms 2 tot 10x gebruikt om de poll in te vullen. Als we al deze dubbelingen eruit halen blijven de uitslag per vraag in percentages nagenoeg gelijk. In totaal hebben we dan 173 stemmen.
- In het weekend van 23/24 januari heeft Mooi ter Gouw een brief verspreid in de buurt (zie bijlage 10), waarin groot ongenoegen wordt geuit over het participatieproces. Op 25 januari was de sluitingsdag van de raadpleging. Op de laatste dag zijn er erg veel stemmen uitgebracht. De uitslag van de poll is waarschijnlijk beïnvloed door de brief van Mooi ter Gouw. Daarom hebben wij hieronder de uitslag voor en na 23 januari 2021 weergegeven. Een meerderheid van mensen die de poll heeft ingevuld is het niet eens met de participatieruimte. Van de drie ontwerpen wordt ontwerp 3 het meest gekozen door de deelnemers.

De score was als volgt:

	Tot 23 januari (voor mailing)	24-25 januari (na mailing MtG)	Gemiddelde
Ontwerp 1	9%	3%	8%
Ontwerp 2	4%	0%	3%
Ontwerp 3	28%	27%	28%
Participatie te beperkt	58%	70%	60%
Geen voorkeur	0%	0%	0%

Net als bij online bijeenkomst van 17 december 2020 heeft een deel van bewoners aangegeven onder andere aangegeven dat zij aanpassing van het bestemmingplan nastreven, zich zorgen maken over het behoud van de platanen, aandacht vragen voor parkeren en speelveiligheid.